

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

A TÖBBSÉGÉBEN MAGYARLAKTA TELEPÜLÉSTERÜLETEK FÖLDRAJZA

A Kárpát-medencei magyar tömbös településterületek társadalmi-
gazdasági helyzetének elemzése

6. fejezet: Az egyes tömbök leírása

Alsó-Garam menti tömb

Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Budapest, 2024

Jelen dokumentum A TÖBBSÉGÉBEN MAGYARLAKTA TELEPÜLÉSTERÜLETEK
FÖLDRAJZA – A Kárpát-medencei magyar tömbös településterületek társadalmi-
gazdasági helyzetének elemzése
című kutatás eredményeit összefoglaló jelentés 6. fejezetének része

Kiadja a Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Felelős kiadó: Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke

Minden jog fenntartva ©
A kutatásban közreműködő személyek ©

Kutatásvezető: Péti Márton

Szerkesztette: Péti Márton, Borbély Mátyás, Szász Jenő

Írta: Péti Márton, Borbély Mátyás, Mozga Gábor, Szász Jenő

A 6. fejezet elkészítésében közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Nagy Szabolcs,
Megyesi Zoltán, Mozga Gábor, Szabó Balázs

Szöveggondozásban közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Mozga Gábor,
Borbándi Erik, Gáspár Milán

Ábrászerkesztésben közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Lovász Gergely,
Szabó Balázs

Táblázatszerkesztésben közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Lovász Gergely

ISBN 978-615-5639-53-1

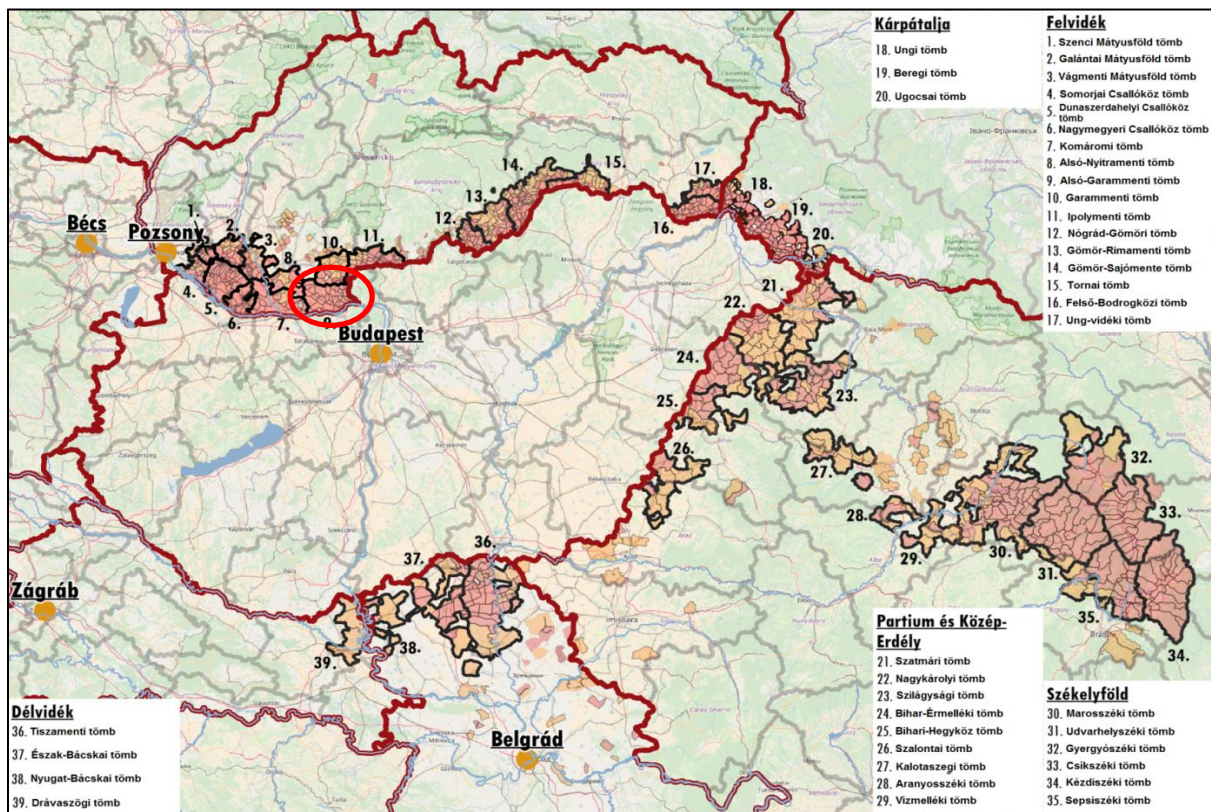
Tartalom

1. A térség fő jellemzői.....	4
1.1 Elhelyezkedés	4
1.2 A térség települései.....	5
2. A térség társadalmi-gazdasági alapmutatói	8
2.1 Demográfia	8
2.2 Oktatás	12
2.3 Munkaerőpiac.....	15
3. A térség egyéb elérhető mutatói.....	16
3.1 Gazdaság, munkaerőpiac.....	16
3.2 Jövedelem.....	18

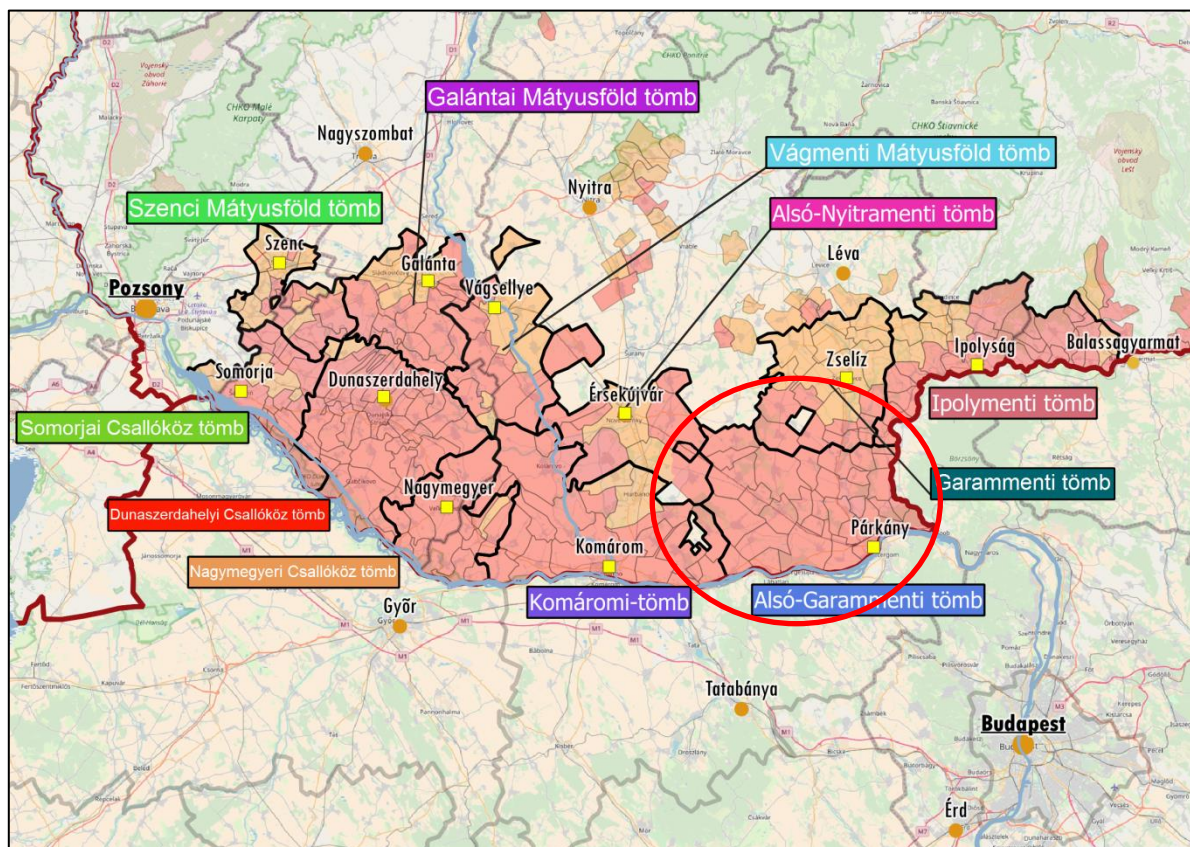
1. A térség fő jellemzői

1.1 Elhelyezkedés

A tömb Szlovákia legdélebbi és legmélyebb vidékén, a Dunamenti-alföld területén fekszik. A Duna-Ipoly találkozásánál emelkedő vulkáni Helembai-hegységtől nyugatra elterülő tömb kedvező éghajlatú, vízhálózattal sűrűn ellátott táján jellemző a mezőgazdasági kultúrsztyepp, melyet a Garam alsó szakaszán ártéri erdők szabdalnak. A lehatárolt tömb kiemelt természeti értékét mutatja többek közt a területén elterülő Párizsi mocsarak, amely természetvédelmi rezervátum egy mesterségesen létrehozott nádas mocsári élőhely, változatos élővilággal. A terület délkeleti szegletében emelkedő Helembai-hegység területén is található két természetvédelmi terület, melyek a természeti értéke, valamint a Duna tájformáló szerepe a térség turizmusának sokszínűségét is emelik.

1. ábra: A tömb földrajzi elhelyezkedése a Kárpát-medencében
Az adatok forrása: A szomszédos országok statisztikai hivatalai

1. ábra: A tömb földrajzi elhelyezkedése a Nyugat-Felvidéken

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

1.2 A térség települései

Az Alsó-Garam menti tömb kizárólag magyar többségű településeket foglal magába. A lehatárolt települések többsége az Érsekújvári járás délkeleti területén fekszik, amelyet keletről az Ipoly, délről a Duna fog közre természetes határként a magyar-szlovák államhatár mentén, nyugatról pedig a Komáromi járás — melynek 4 legkeletibb települése, Bátorkeszi, Búcs, Dunamocs és Karva a tömb részét képezi – míg északról az Érsekújvári járás északnyugati, Érsekújvári térsége és a Lévai járás határolja. A tömböt alkotó 30 település össznépsége meghaladja a 43 000 főt, amelyből a magyarság aránya közel 73 százalék. A magyarság mellett a térség legnagyobb arányú kisebbségét a szlovákok adják. Vallási összetétel tekintetében a terület homogénnek tekinthető, mivel két település, Dunamocs és Búcs kivételével (ahol a többség református), a települések mindegyikén a római katolikus vallás a meghatározó. A tömbbe sorolt települések többségén a mezőgazdasági jelleg meghatározó, amin belül a szőlőtermesztés és a borászat a legjellemzőbb, amely majd minden településen kiemelt szerepű. Emellett nagy hagyományú a zöldség- és gyümölcstermesztés.

3. ábra: A tömb településeinek földrajzi elhelyezkedése
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

A tömb központja Párkány, ami a térség gazdasági, közigazgatási, valamint oktatási központja. Párkány határátkelőként szolgál, amióta 2001-től újra járható a várost Esztergommal összekötő Mária Valéria híd, amelyet még a második világháború idején romboltak le. A város magyar lakosságának aránya több, mint 60%. Párkányon papír- és cellulósgyár működik. A turizmus szempontjából nagy jelentősége van a Párkányon található Vadas termálfürdőnek is, amely a térség legnagyobb ilyen típusú létesítménye. Kulturális szempontból a tömb egyik jellegzetességét kurtaszoknyás falvai adják. Sajátos viseletével és erős identitástudatával a hat település, Bény, Bart, Garampáld, Kéménd, Kisgyarmat, valamint Kőhidgyarmat tudatosan őrzi népművészeti értékeit.

Alsó-Garam menti tömb				
Magyar név	Szlovák név	Teljes népesség száma (fő)	Magyar népesség száma (fő)	Magyar népesség aránya (%)
Központi település				
Párkány	Sturovo	10 919	6 624	60,66
Magyar többségű települések				
Ipolykiskeszi	Male Kosihy	386	357	92,49
Dunamocs	Moca	1 151	1 057	91,83
Ipolyszalka	Salka	1 052	960	91,25
Búcs	Buc	1 190	1 084	91,09
Garampáld	Pavlova	250	227	90,80
Kicsind	Mala nad Hronom	394	349	88,58
Kisgyarmat	Sikenicka	451	398	88,25
Kisújfalu	Nova Vieska	737	645	87,52
Kőhídgyarmat	Kamenny Most	1 034	875	84,62
Bajta	Bajtava	403	336	83,37
Bart	Bruty	618	512	82,85
Bény	Bina	1 464	1 211	82,72
Kürt	Strekov	2 086	1 708	81,88
Leléd	Lela	375	307	81,87
Ebed	Obid	1 174	931	79,30
Bátorkeszi	Batorove Kosihy	3 415	2 671	78,21
Helemba	Chlaba	695	543	78,13
Kéménd	Kamenin	1 523	1 179	77,41
Béla	Bela	370	282	76,22
Muzsla	Muzla	1 923	1 427	74,21
Karva	Kravany nad Dunajom	748	554	74,06
Fűr	Ruban	972	707	72,74
Libád	Luba	462	335	72,51
Sárkányfalva	Sarkan	366	264	72,13
Nána	Nana	1 180	831	70,42
Szőgyén	Svodin	2 574	1 808	70,24
Köbölkút	Gbelce	2 218	1 513	68,21
Garamkövesd	Kamenica nad Hronom	1 365	877	64,25
Csúz	Dubnik	1 695	914	53,92
Jelentős (10–50%) magyar lakosságárányú települések				
nincs				
Összesen		43 190	31 486	72,90

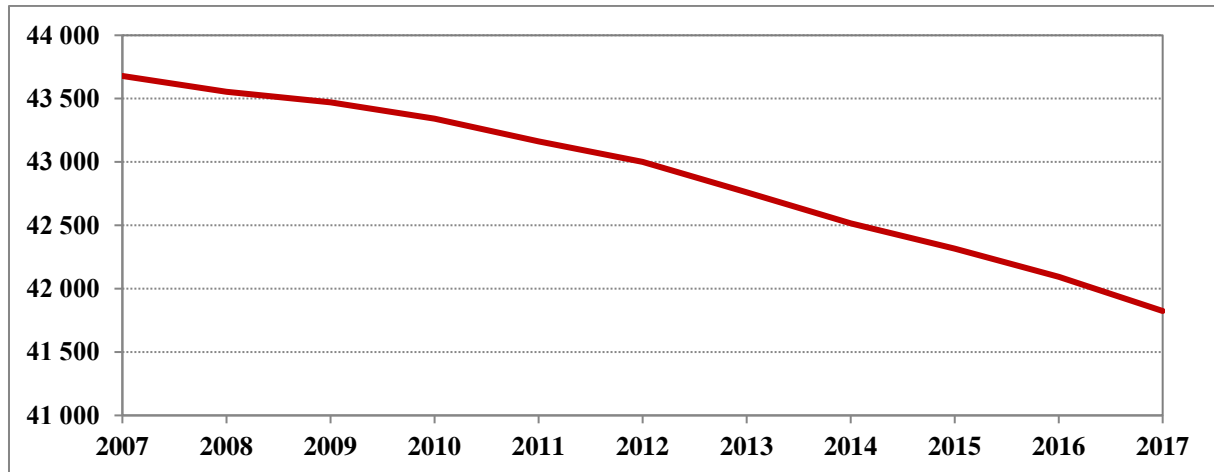
1. táblázat: A tömb településeinek főbb jellemzői*Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal*

2. A térség társadalmi-gazdasági alapmutatói

2.1 Demográfia

Népesség, népmozgalom

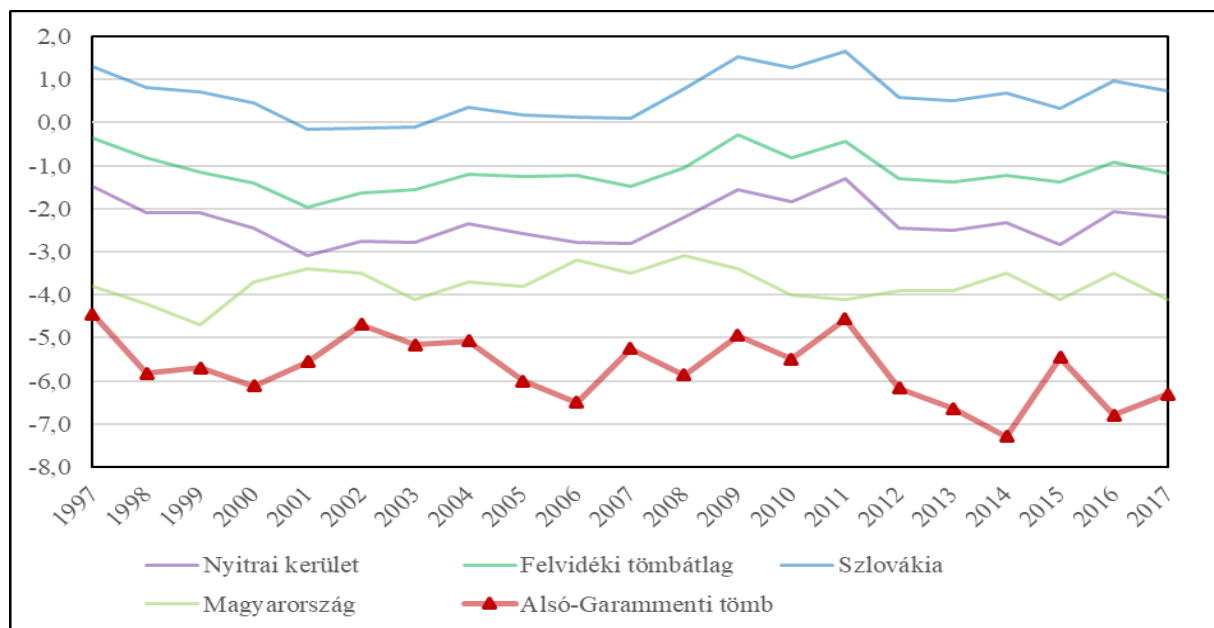
4. ábra: A tömb állandó népességének változása 2007 és 2017 között (fő)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

Alsó-Garammenti tömb	Nyitrai kerület	Felvidéki tömbök átlaga	Szlovákiai átlag	Anyaországi átlag
-4,25	-3,84	0,54	1,22	-2,67

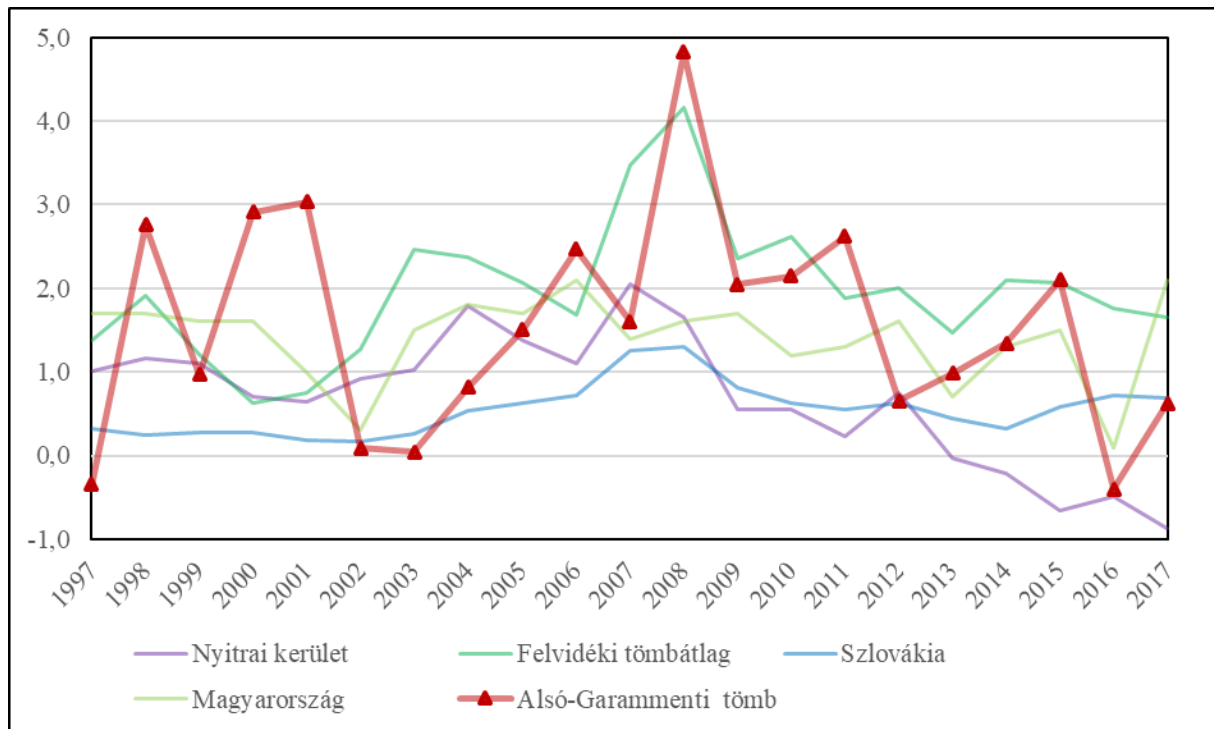
2. táblázat: A népességváltozás aránya 2007 és 2017 között (%)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

5. ábra: A természetes szaporodás rátája (%) (1997–2017)

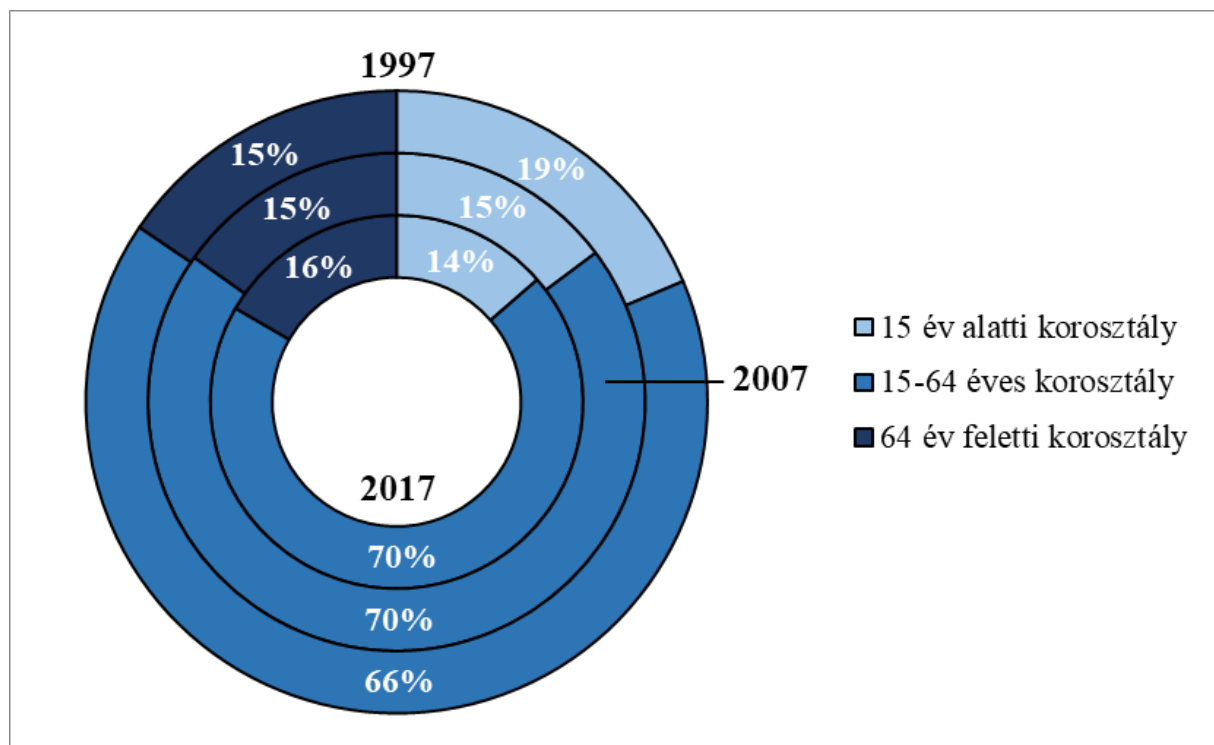
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

6. ábra: Vándorlási arányszám (%) (1997-2017)

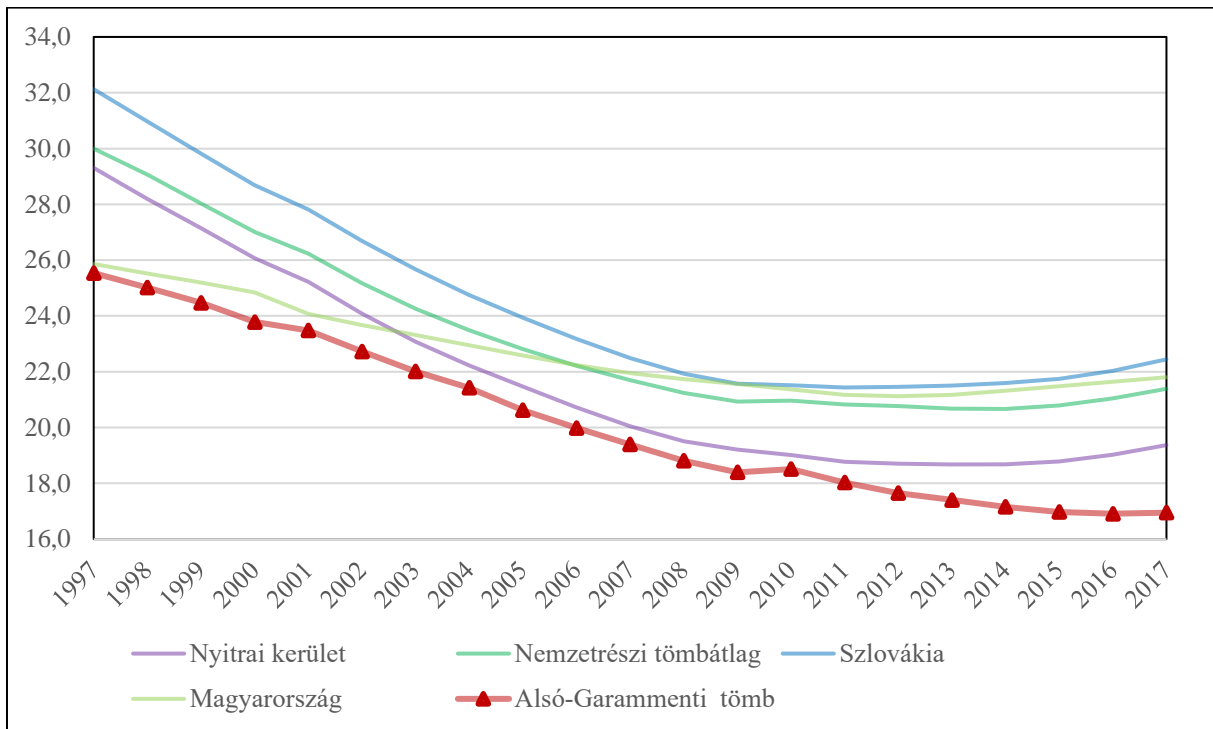
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

Korszerkezet

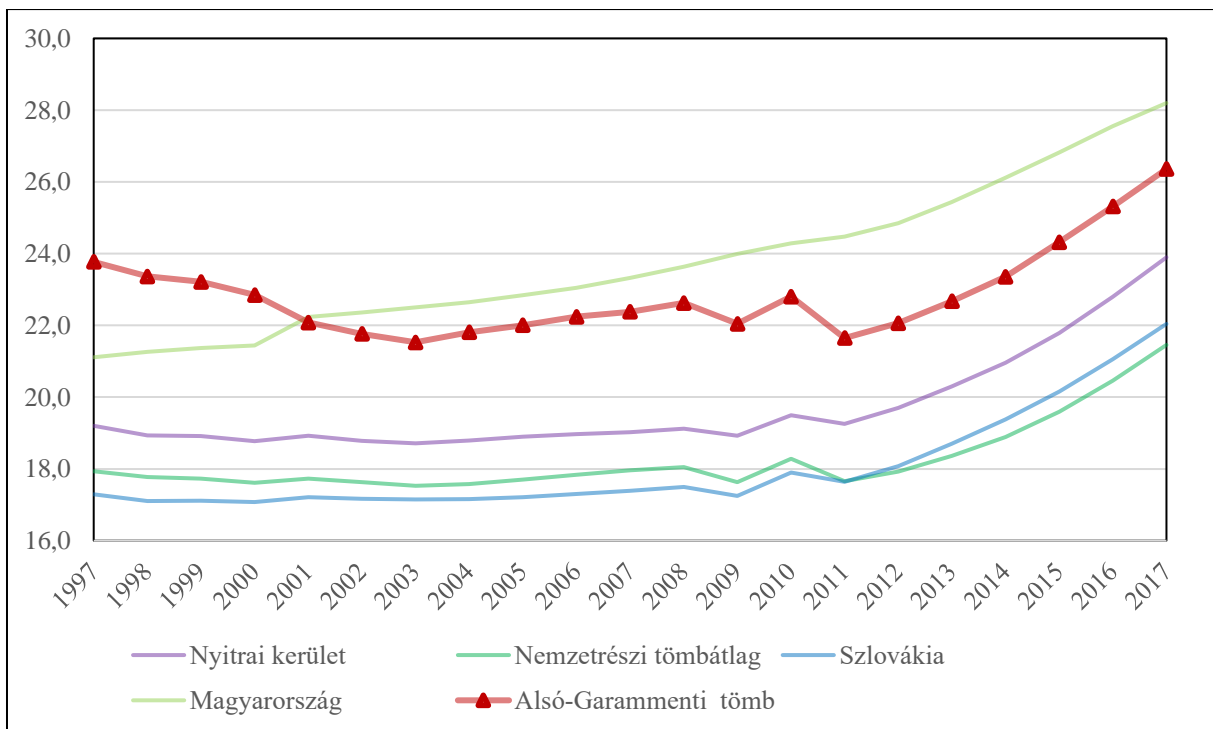
7. ábra: A tömb korszerkezet szerinti megoszlása (%) (1997, 2007, 2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

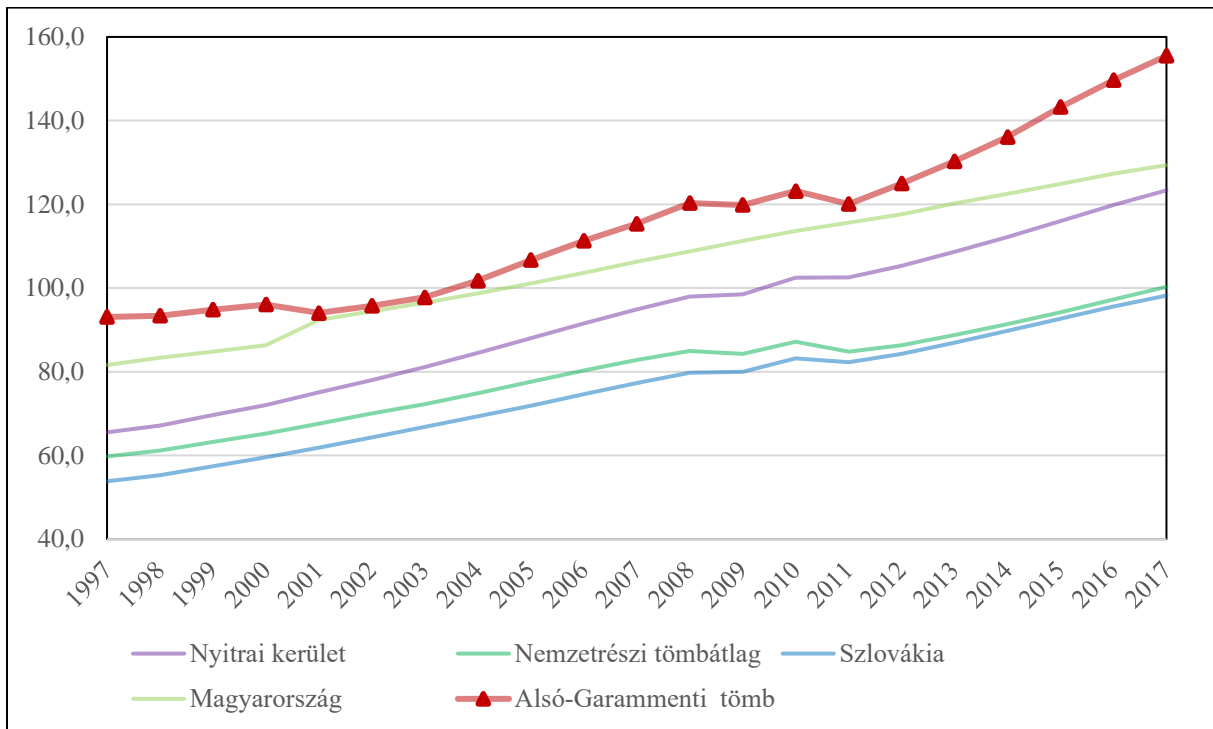
8. ábra: A gyermeknépesség eltartottsági rátája (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

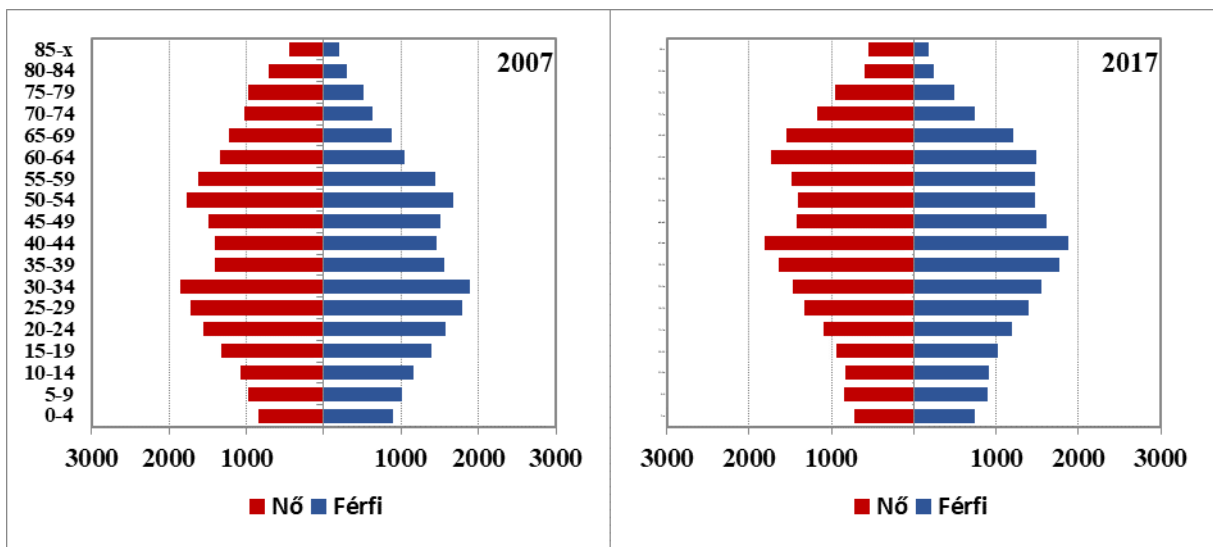
9. ábra: Az idős népesség eltartottsági rátája (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

10. ábra: Az öregedési index változása (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

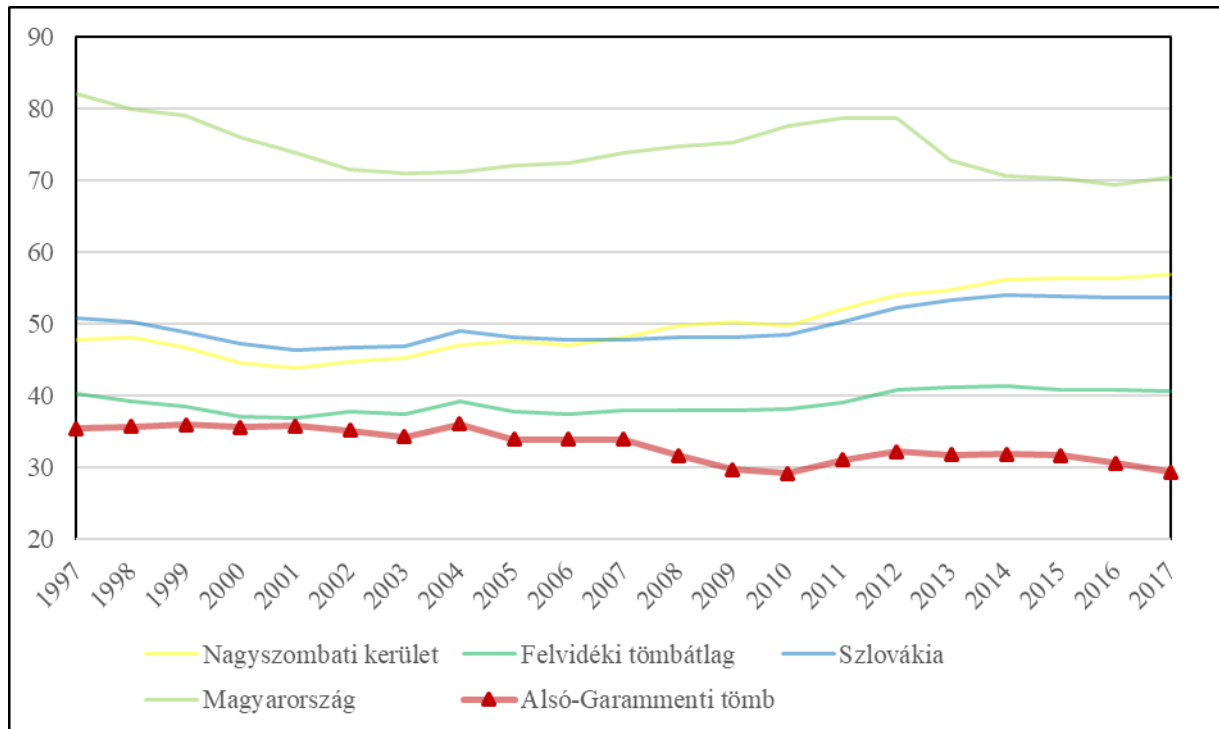
11. ábra: A tömb korfája (2007, 2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

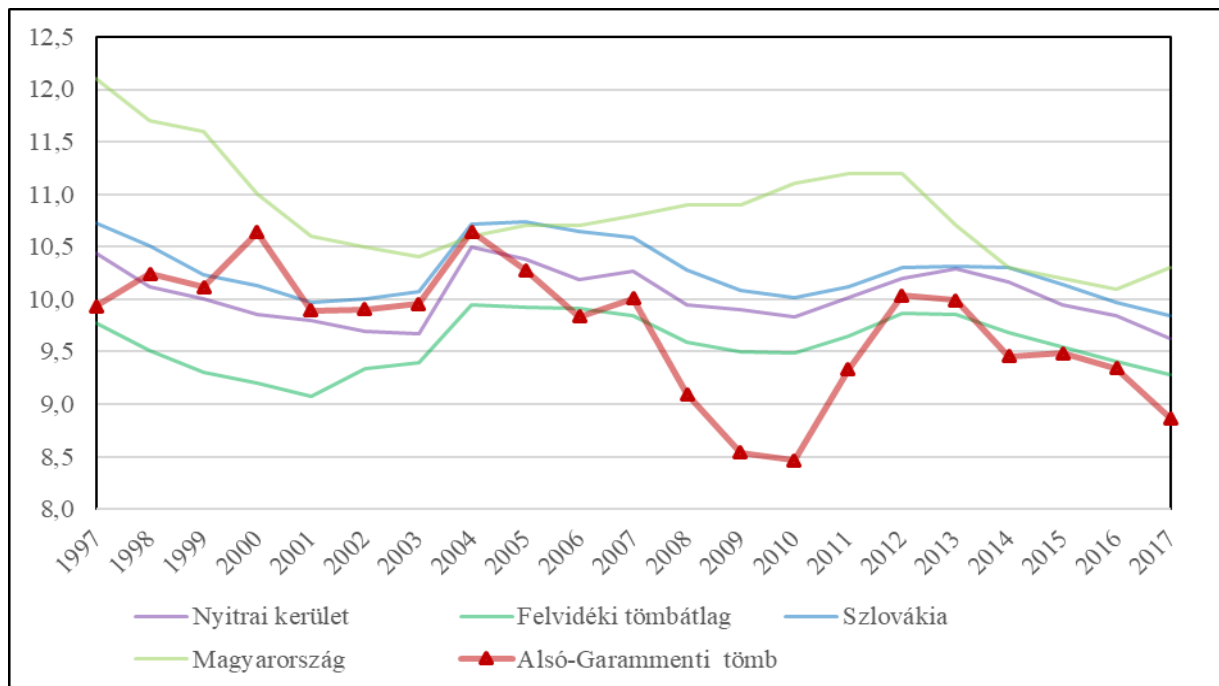
2.2 Oktatás

Óvodák

12. ábra: Az egy óvodára jutó óvodások száma (fő) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

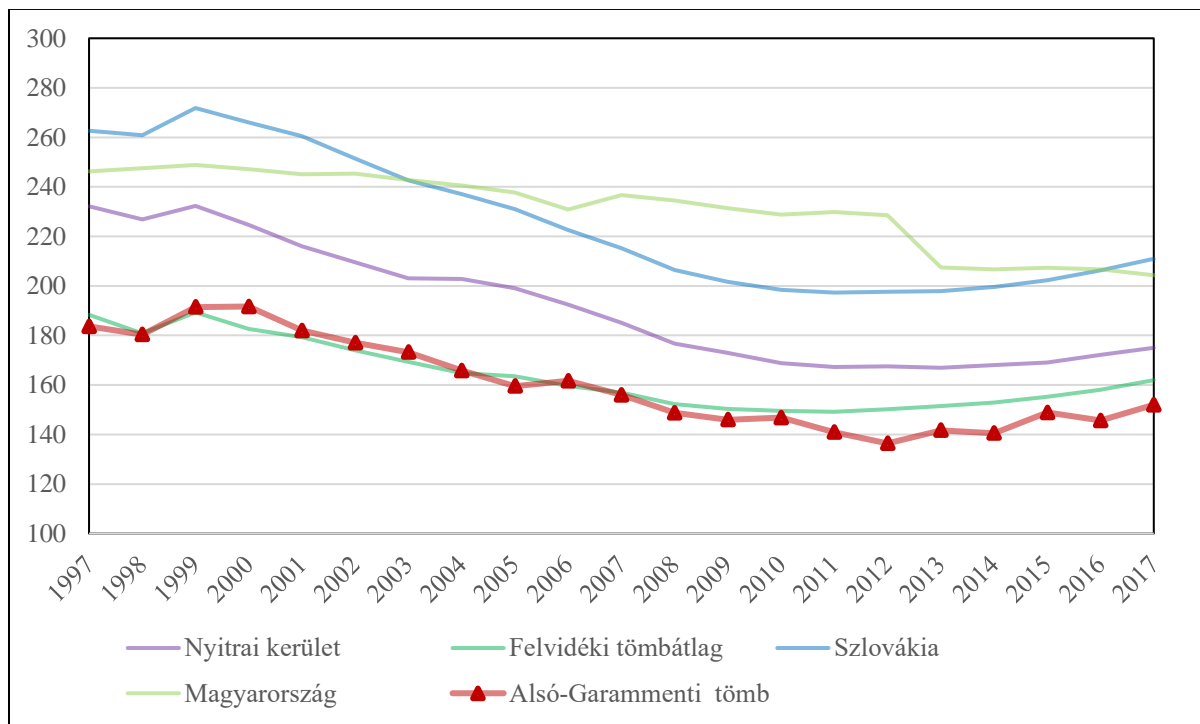

13. ábra: Az egy óvodapedagógusra jutó óvodások száma (fő) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

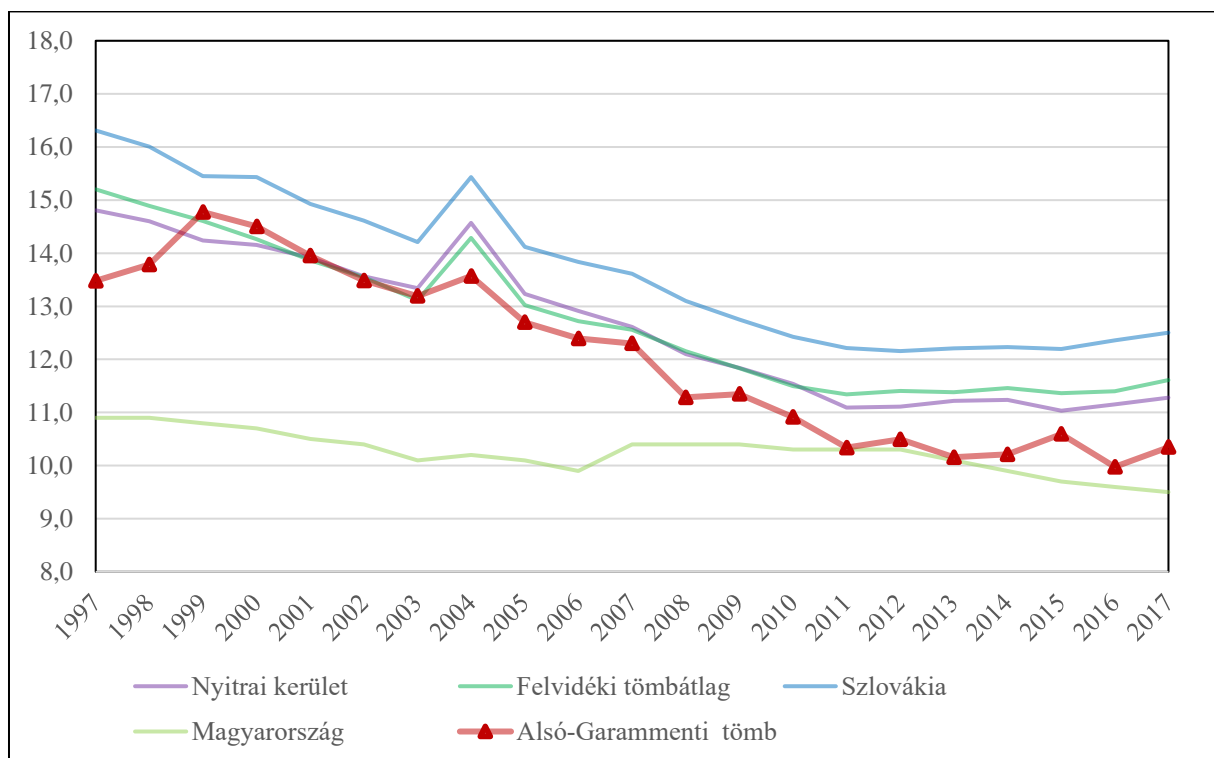

Általános iskolák

14. ábra: Az egy általános iskolára jutó általános iskolások száma (fő) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatala

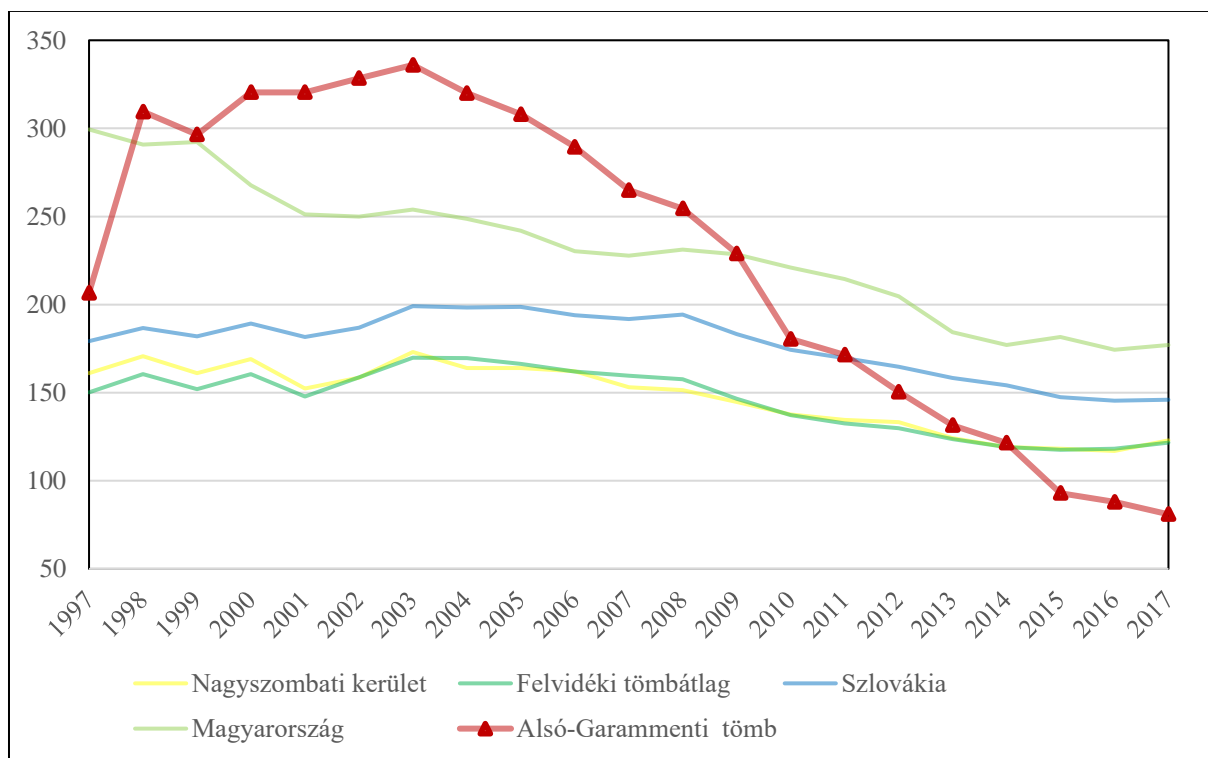

15. ábra: Az egy általános iskolai tanárra jutó általános iskolások száma (fő) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

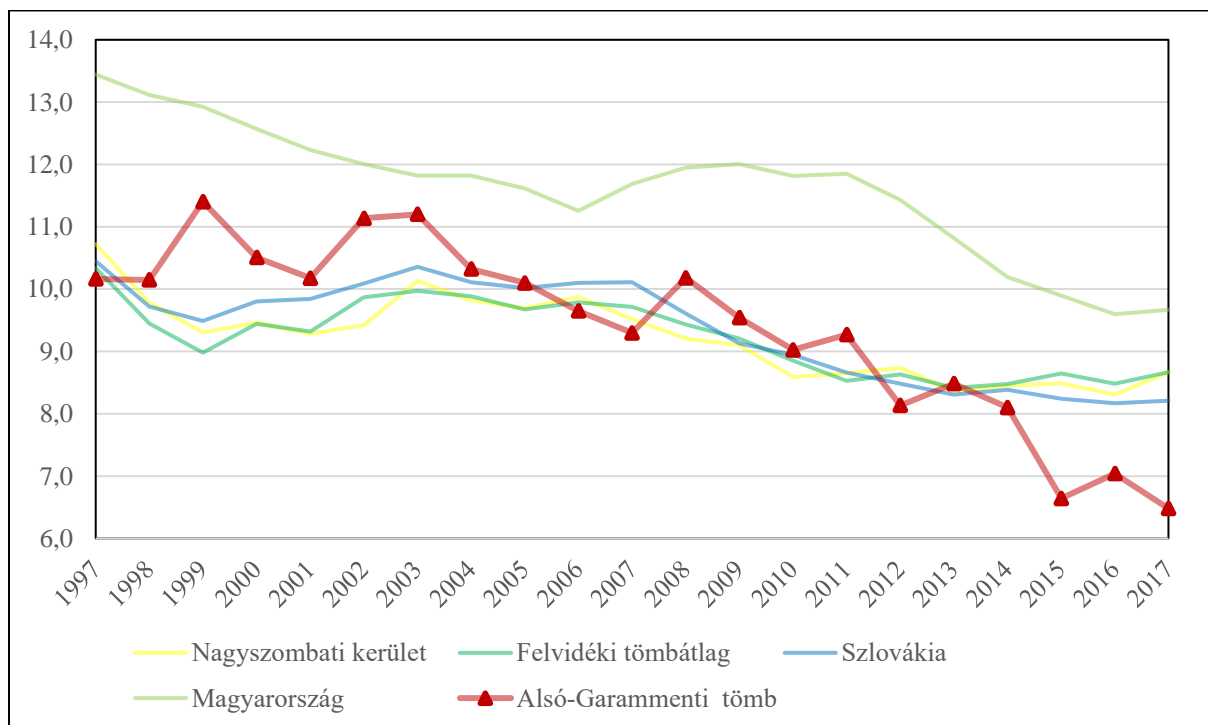

Középiskolák

16. ábra: Az egy középiskolára jutó középiskolások száma (fő) (1997-2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

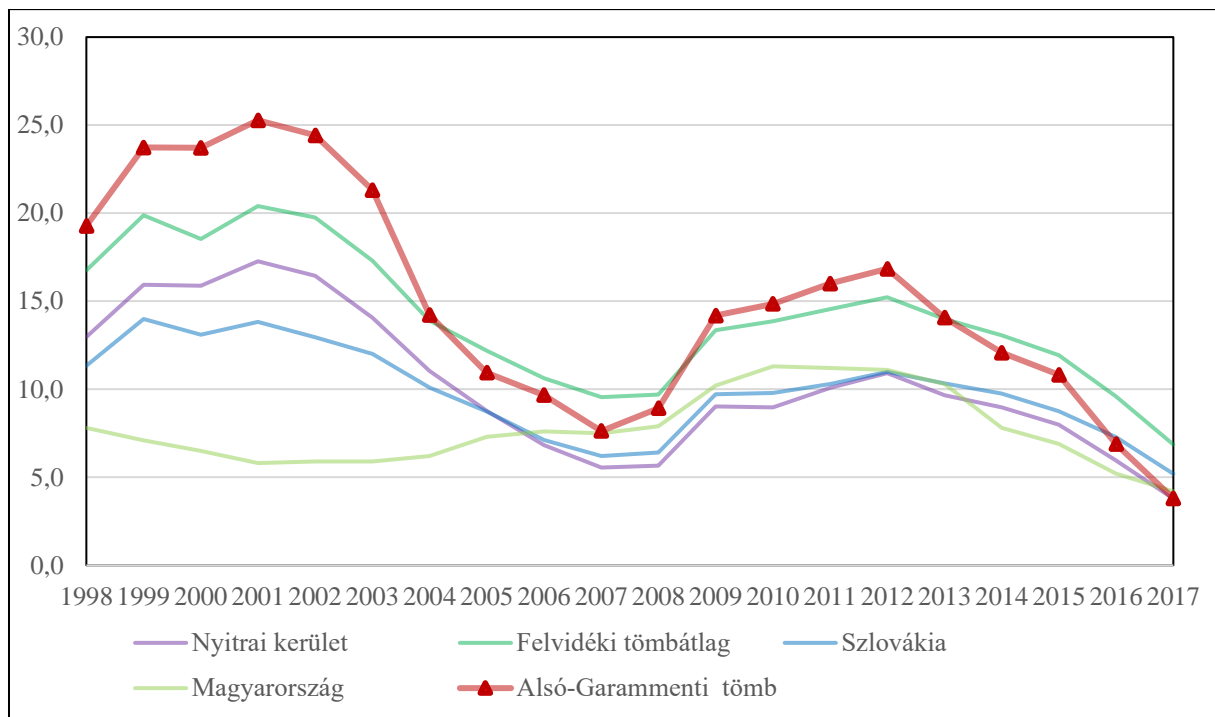

17. ábra: Az egy középiskolai tanárra jutó középiskolások száma (fő) (1997-2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

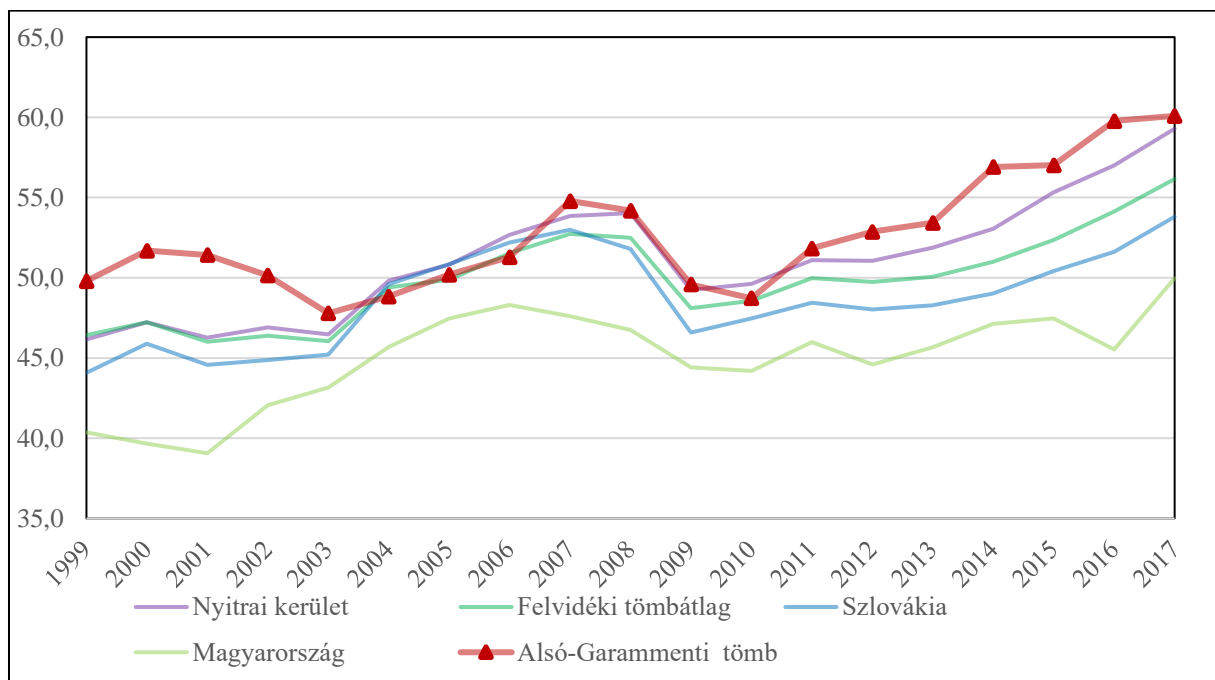

2.3 Munkaerőpiac

18. ábra: A regisztrált munkanélküliek aránya (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

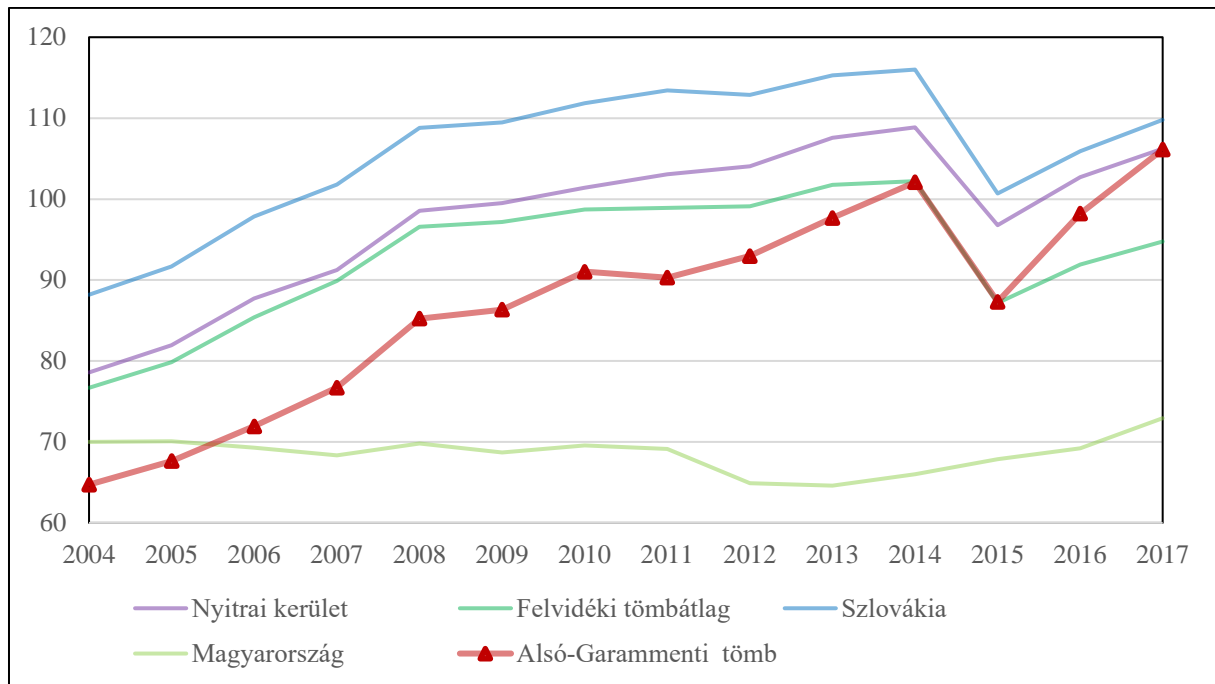
19. ábra: A regisztrált női munkanélküliek aránya (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

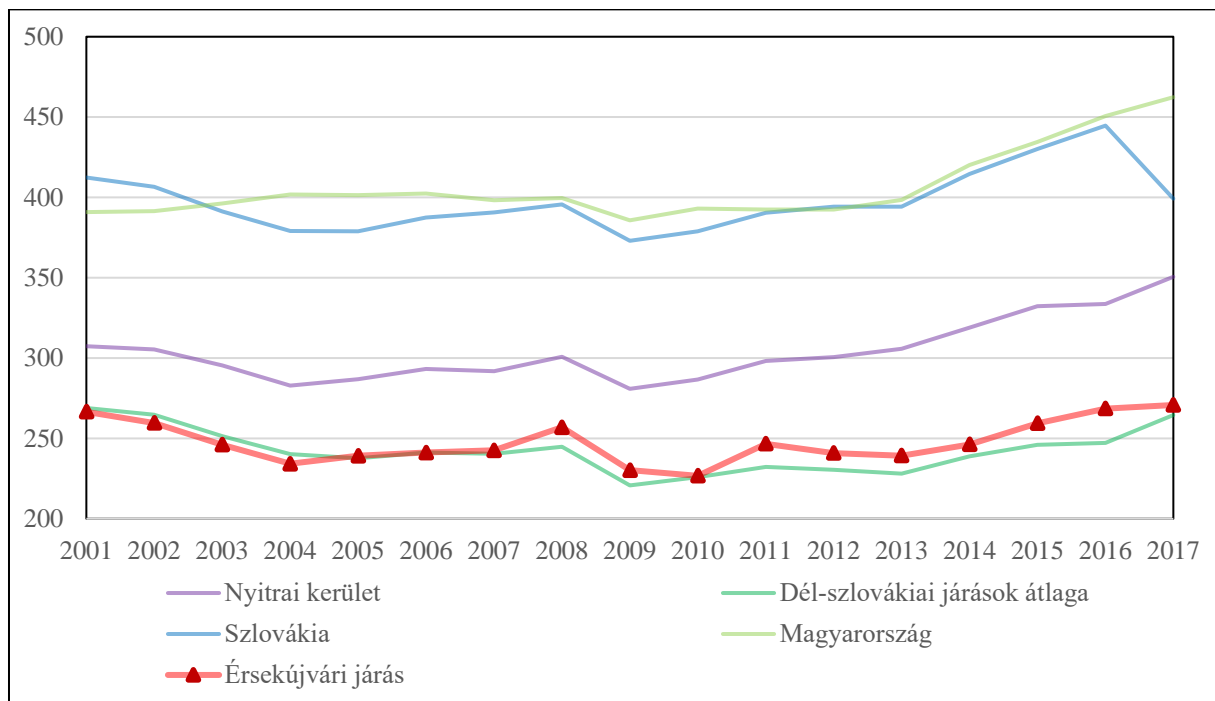
3. A térség egyéb elérhető mutatói

3.1 Gazdaság, munkaerőpiac

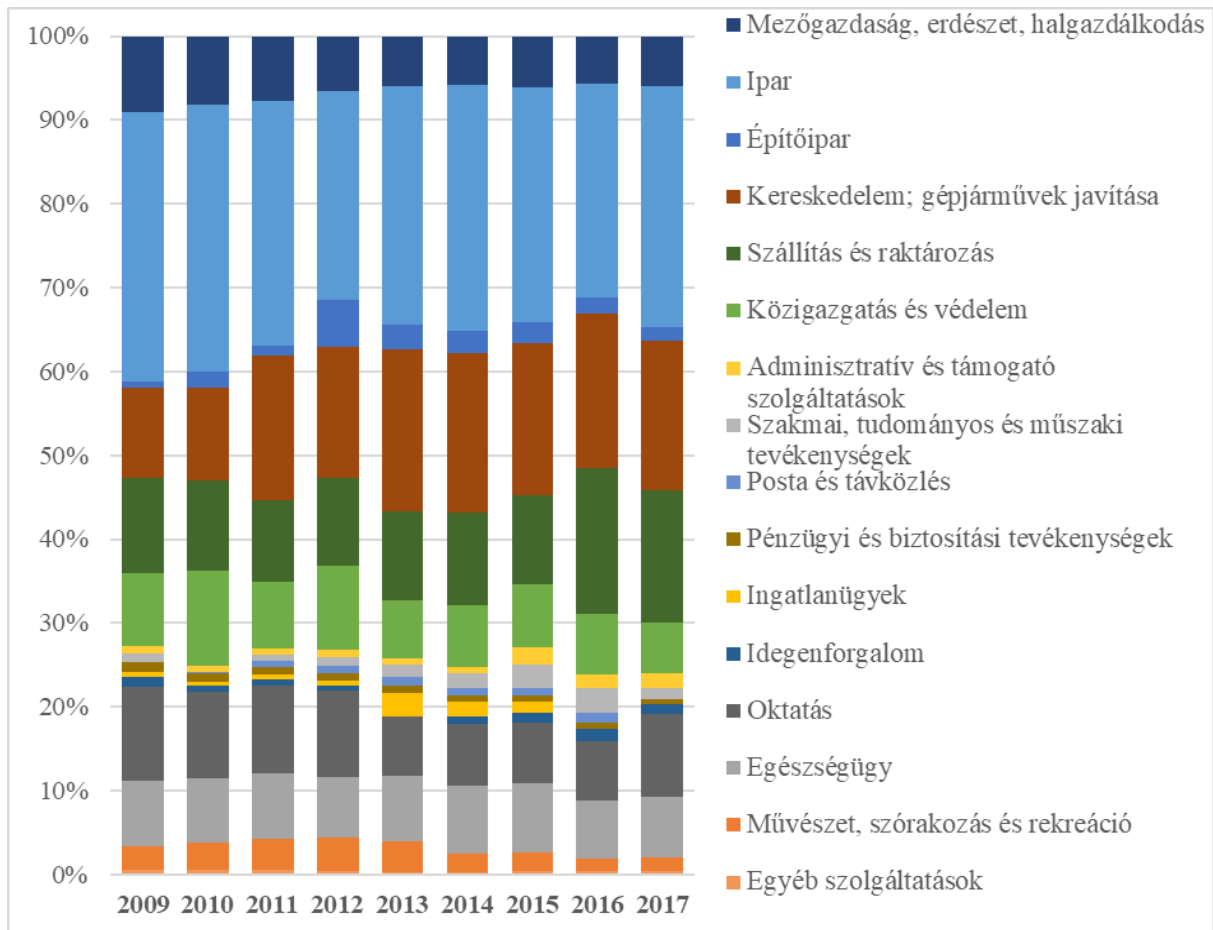
20. ábra: Az ezer főre jutó vállalkozások száma (db) (2004–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

21. ábra: Az ezer főre jutó alkalmazottak száma (15–64 éves korosztály) (fő) (2001–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

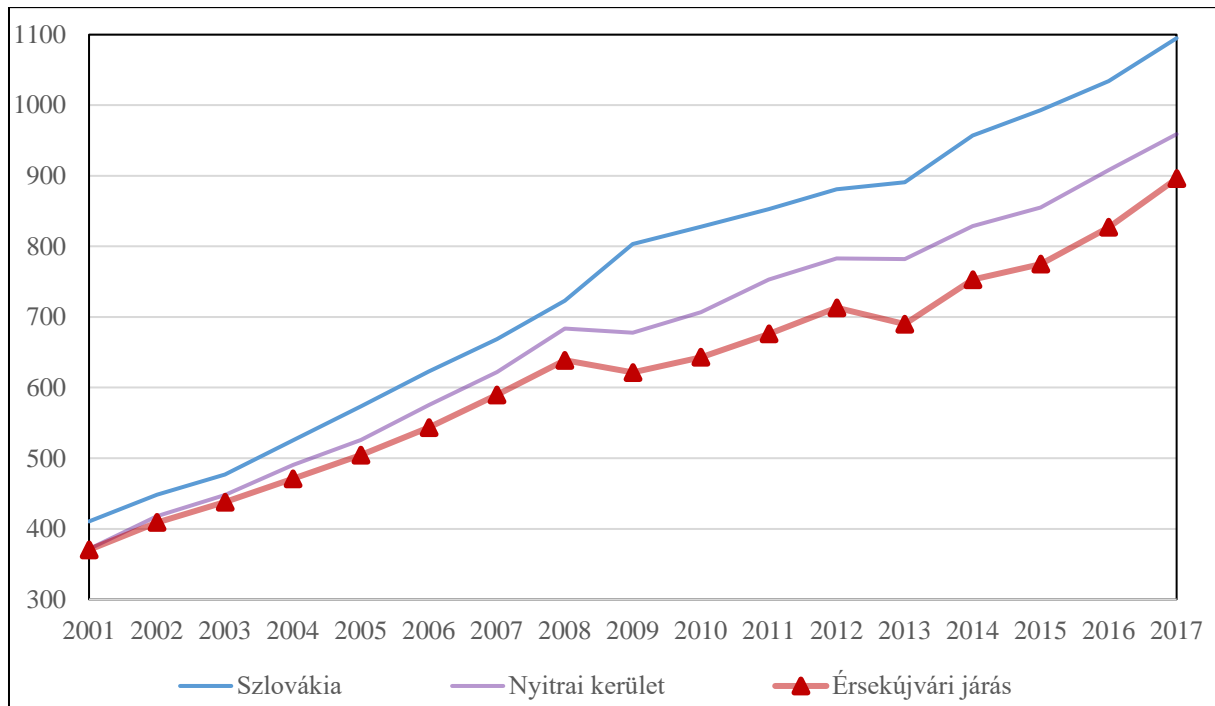

22. ábra: Az alkalmazottak gazdasági szektoronkénti megoszlása az Érsekújvári járásban (%) (2009–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatala

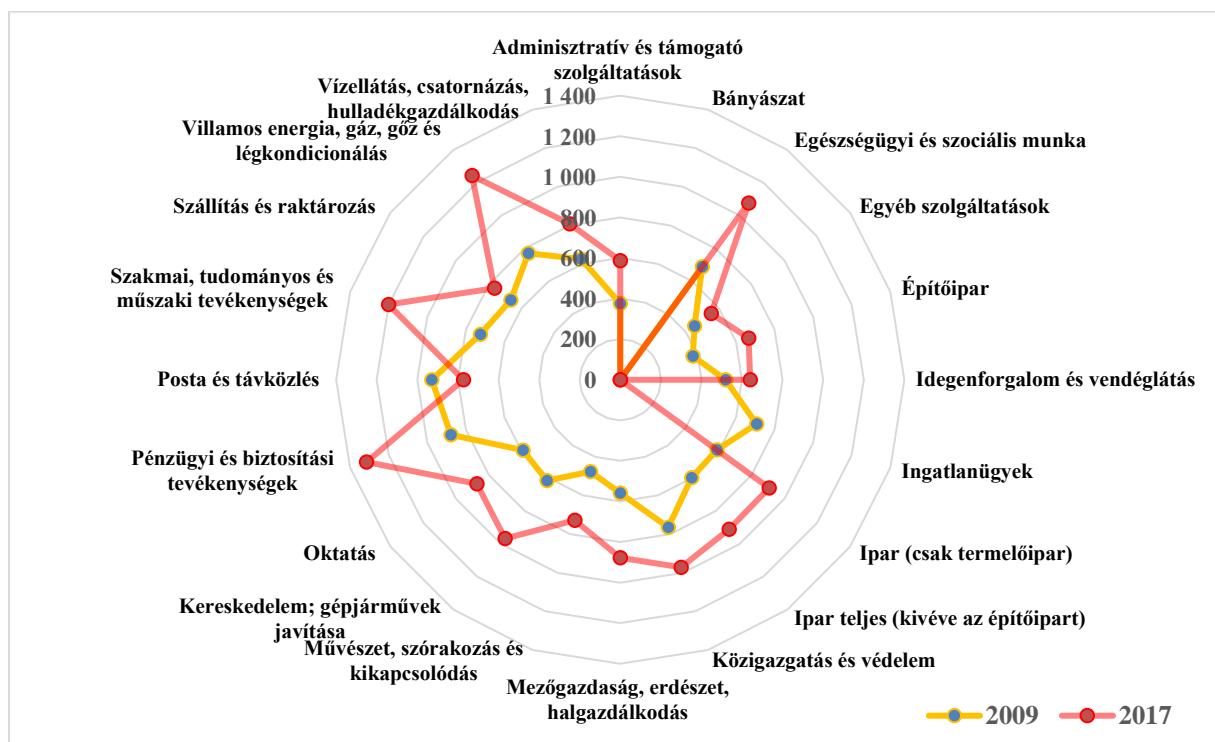

3.2 Jövedelem

23. ábra: A havi átlagkeresetek változása (€) (2001–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

24. ábra: A havi átlagkeresetek változása gazdasági szektoronként az Érsekújvári járásban (€) (2001–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal